

Прича о њима или нама – Младен Медић

ВОЈСКА ИЗА РЕШЕТАКА

(Наставак приче *Пијачни дан у Богојеву*)

Наставак је следио након две године. Један је добио опомену, а други пет дана робије. Наравно, ја сам био тај који је требало да робија.

Атмосфера је оно што затвор чини затвором. Тешка атмосфера параноје, страха и мржње је нешто што се скоро физички осећа. То осећање почиње већ са пријавницом сомборског затвора смештеног наспрам зграде жупаније, а појачава се уласком у сам павиљон, где га допуњава неки специфичан мирис сплачина из оближње кухиње и кромпира смештеног у подрумском ходнику.

„Јеси ли ти на пријему?“, скоро да је једино што ме питају полицајци и чиновнице који пролазе. Док се чиновнице и труде да упуте неки осмех, барем сажалив, полицајци су редом намргођени. Одмеравају ме као професионалци навикли да обрађују људски материјал. Већина њих ме ипак игнорише, разговарајући некако преко моје главе. Још један начин да ти ставе до знања где си доспео.

„Ајде, прођи кроз детектор за метал и уђи овамо“, показује ми један чувар. Ликота неки, судећи по нагласку. Преузима ме један, што изгледом правда свој надимак – Мргуд.

„Дођи вамо, Медићу.“

Улазим у собицу крај степеништа, где претресају мене и садржај руксака.

„Скини се скроз и чучни.“

Док то радим питам се хоће ли ми гурати пендрек у гузицу или лупом загледати длаке на јајима. Ко зна какве професионалне деформације имају радници чудне куће.

„Ти си, Медићу, из Апатина?“, пита ме Ликота.

„Не. Из Оцака.“

„А ја мислио да су сви Медићи Апатинци?!“

„Углавном јесу али моји су се четрдесет пете у Оцацима населили.“

„Шта имаш од школе?“, Мргуд ће.

„Завршио сам филозофски у Новом Саду.“

Мргуд ме води на спрат, након што сам узео постелјину.

Низ врата обојених у плаво је оно што доминира ходником на спрату. Стара су и не стоје чврсто на шаркама. Ипак не постоји већа опасност од бекства, јер већина не би бежала ни да их чувари замоле да то ураде. Тамно, као и они ликови из Кејсијевог “Лета изнад кукавичјег гнезда”. Своје ропство носимо са собом.

Мргуд отвара собу број петнаест, где ме на улазу око стола чекају цимери.

„Ово је нови затвореник. Дај му кревет и објасни правила понашања“, обраћа се лику циганских црта лица, мада заправо мешанцу, како ћу касније сазнати.

Одмах ме одводи до првог кревета на спрат и почиње своју литанију, због које ми се од старта не допада.

„Ја сам Марко Пилић и овде сам собни старешина. Ја одлучујем шта ћеш радити и какав је твој положај. Ово је твој кревет. Јеси ли био у војсци?“

„Јесам.“

„Онда знаш како се коцка кревет. Ја сам био подофицир у војсци и волим ред и дисциплину. Не трпим прљавштину и шале на свој рачун. Ови људи овде ће ти још објаснити ко сам, шта сам и какав сам. Треба да се упознаш са њима. То су добри, породични људи, неће ти бити лоше са њима“, говори, заузимајући позу ветерана, који глумом гуштеру сипа информације у главу.

Седа затим за сто и заузима позу Слобе Милошевића са неке од његових седница. Само му још кравата фали.

„Одакле си, Медићу?“

„Из Оџака.“

„Шта си по занимању?“

„Наставник у основној школи.“

„Молим?! Јеси ти луд?“

„Неки мисле да јесам.“

„Е, само нам још поп фали, па да све буде комплетно. Па, добро, наставниче, како си доспео овде?“

„Неки кретен је малтретирао децу током мог дежурства, па сам га спуцао у главу неколико пута. Није ни он мене штедео, али на крају њему опомена, а мени пет дана робије.“

„А јеси ли више ти њега него он тебе?“

„Јесам.“

„Е, ако си га. То је једино важно“, обраћа ми се Боровоје, један од десетак преосталих чланова наше сретне породице. Прекомандован из Митровице са још једним ликом. Служи три године због проневере. Овде одрађује последње дане.

Чим је схватио да сам историчар, почиње да ме смара својим теоријама:

„Шта мислиш? Да ли је трговина црним робљем била нека врста генетског инжењеринга? Знаш кад су црнчуге товарили у оне једрењаке и лиферовали у Америку. Само су најјачи преживљавали и онда би господар спаривао такве са најбољим женскама на имању. И наравно да су стварали јаке и квалитетне потомке. Слично су Турци овде радили. Најквалитетније су одводили у јаничаре или убијали. Зато су могли да нам јебу кеву пет стотина година.“

И тако једно пола сата. У сваком робијашу чуци мали дарвиниста. Шта би било, да такав заседне и почне да влада, могу само мислити. Али ако могу Ивица и Чеда, зашто не би могли Пилић Марко и Качавенда Боривоје? Они су се барем једном у животу потурили не кријући се по кабинетима, кô пургери.

А да! Онај други из Митровице. Неки Ковачевић лежи седам година, због убиства.

Прво задужење које добије робијаш јесте вирење кроз шпијунку. У питању је, у ствари, ситан процеп у дрвеним вратима настао од трулежи, довољно велик да се кроз њега може надгледати ходник за случај да се стражар појави или, не дај Боже, надзорник Карло. Надзорник Карло је главни инжињер ове машине за млевење меса. Он се стара да све иде подмазано и без буке.

„Зајеби Карла и можеш да се попнеш на кров, ухватиш себе за гузицу и плакнеш се“, јасан је Пилић.

На овој одговорној дужности замењују ме момци чудног, заправо не нашег изгледа. Курди су у питању. Азиз, Хамуди и трећи којем име нисам запамтио. Азиз је из северног Ирака, а ова двојица из Сирије. Нису лопови, како схватам из разговора са Азизом, који зна енглески:

„Покушали смо да пређемо границу са Мађарском, али су нас Мађари ухватили и изручили вашим властима. Добили смо десет дана.“

„Како сте дошли доде?“

„Мало пешке, мало стопирајући.“

Нису сви Курди избеглице.

Питам Салихија из собе број четрнаест:

„Откуд ти овде, Салихи?“

„Па крао сам мало“, сав је снужден.

„Па, колико си крао, Салихи?“

„Па триста-четиристо пута.“

Чудо од човека је Салихи. Метар и шумска јагода висок, мајсторски се увлачио у објекте, које би потом ослобађао вишка лове и беле технике. Плен је остављао код малолетне ћерке. Тако у Италији, Немачкој, Енглеској, док га наши нису скембали. Сада служи три године. Успео је да научи све језике земаља у којима је оперисао.

„Ништа не брини, учо. До сутра ћеш платити казну за преостала четири дана, па ћеш збрисати из ове лударе“, оглашава се громада са једног од кревета. Коларов. Паор из Ковиља тежак осамдесет пет јутара земље, са све механизацијом. Лалински тип што иде светом и уз чашицу ракије подјебава на ситно, неко би рекао. У ствари, врло лукава и цинична особа која тражи и налази слабости у саговорнику, користећи их потом.

Око два поподне се обично отварају врата и иде се на ручак. Притисак мало лабави, јер се простор по коме се крећеш са тридесет повећава на око двеста квадратних метара. Не да је тај простор испуњен неким квалитетнијим садржајем него га једноставно има више и можеш се бар на неко

време осамити. Трпезарија у подруму је обложена тамном дрвенаријом. Пошто су јој зидови повијени попут оних у војним баракама и ви морате да будете повијени. У њој влада полумрак. Уз сплачине које сервирају у виду неког црног пасуља и расположење је одговарајуће.

Један матори, буљави и безуби, масне зализане косе седи наспрам мене. И он је из собе петнаест. Чуо је одакле сам и где радим.

„Ја сам Миле Филиповић. Зову ме Ђаво.“

Ето. Упознадох и Ђавола. Локалну легенду Каравукова. Димњачар, пијанац, разведени татко на два детета. Живе у Хрватској и не обилазе га. А он, кад му нестане пара за рачуне, направи неку свињарију па га спакују овамо. Бар има шта да се једе.

„Ето њега опет, чим зазими“, рече ми Пилић једном приликом.

„Је л' знаш Давора Димитријевића?“

„Знам.“

„Је л' знаш наставника Кољу?“

„Знам и њега.“

„Тасића?“

„Знам и Бору Тасића. Болестан је од рака бешике, док Коља има рак плућа.“

Поједох пола чиније пасуља за који не знам да ли је био црњи он или оно што је било испод Ђаволових ноктију.

Пошто је време телефонирању између три и пет по подне, сваки пут журим до хало говорнице. Ниједан разговор са мојима није трајао дуже од минут и по. Нема ни потребе.

„Имаш мање дана него ја месеци проведених на ро-

бији“, зеза ме другар касније.

Оцу и мајци да јавим да сам сигуран и да је све у реду. Могу само да претпоставим шта се Радмили мота по глави. Батине, болест, кажњавање на редаљку...

„Овде нема силовања и педерисања“, објашњавају ми искуснији робијашаи. „Блажи је режим, посете су чешће, а и викенд изласци. Уосталом, објекат је мали и све би се брзо сазнало. Такви не би дуго опстали. Чувари би их сломили или неко од затвореника. Митровица и Забела, то је већ нешто друго. Тамо не можеш ни да телефонираш без дозволе, а женско видиш на циганску нову годину.“

Један од занимљивијих ликова које овде срећем јесте и Бурговић. Зову га Бургија и не греше ни мало. Пошто му физичке предиспозиције нису на завидном нивоу трогодишњу казну покушава да прегура ослањајући се на неке друге таленте. Изврстан је цртач и радо прави портрете питомаца ове установе, а уме и са речима, тако да је био у стању да се извуче из неколико непријатних ситуација. Једнако је добар у имитирању људског гласа и карактера, што му није донело толико среће, нарочито кад је опонашао надзорника Карла. Човек у затвору мора да се присети свега што је научио у животу и то искористи да би преживео. Хоће ли сачувати и душу, то је већ друго питање. Храброст и мудрост (не знање) чувају душу, а то је капитал који се доноси на овај свет из неких других сфера и углавном га нема много.

Причајући са Бургијом дотичем се и Горана Давидовића званог Фирер.

„Није он никакав Фирер“, објашњава Бургија. „Тако су га назвале дркације попут Динка Грухоњића. Медији су брже-боље прихватили и попљували га на три стране. Човек

је врхунски образован, а за седам месеци, колико је овде био, није ниједаред опсовао. Чанка је позивао на ТВ дуел, а пичка дебела није смела. Чудесна особа. Не знам да је ико икада и то овде имао једну ружну реч за њега да каже.“

„Где је он сада? Мислио сам да ћу га овде срести.“

„Скинуо се и отишао у Италију. А и што би остајао?! Како изађе на улицу заскочи га петето пандура. Не може ништа да уради или организује, а само је оном Перовићу поручио да иде у Црну Гору и буде опозиција Милу лопову. Довољно да се против њега покрене необјављени рат на универзитету, медијима и на улици. Чак ни са Циганима није овде био у сукобу, а приказали су га као скинхедса.“

Мислим се, сви смо ми скинхедси. Сви који се не кунемо у светог Карла Попера и одбијамо да се бавимо некрофилијом тј. југоносталгијом. Сви који не дозвољавамо да нам животе штелују инжињери људских душа, сабијајући нас у све уже оквире исправности тј. подобности. Никада у историји човек није био толико понижен на тако префињен начин. Знаш да бих ударао и хватао зубима за гркљан, али кога?!

Источнонемачка обавештајна служба, ШТАЗИ, је била организована у толико мањих пододељења да скоро ниједан њихов радник није имао комплетну слику онога што се догађа. Зато су и могли многи од њих 1989. мирне савести питати:

„Па шта сам ја урадио? Само сам ударао печате и стављао потписе.“

Можете замислити како је онда у 2010. са овом малограђанском тиранијом где нови комесари уз помоћ мини камера и сателита манипулишу, спинују, шаљу у Хаг и Абу

Граиб сигурни да им сутра припада као и данас. У питању је гордост какву себи нису допуштали ни месопотамски краљеви. Док други људи граде куће и породице, они граде доктрине који им служе као вештачка брда са којих надзиру и контролишу, несвесни да све то почива на леђима змаја који је почео да се буди.

Прозивка пред спавање је као у војсци (21.30), а и светло се гаси као у војсци (22.00). Обично командир страже и његов заменик врше обилазак. Ћосић и Пјевач су били прве вечери. Тркељишу што и није баш уобичајено. Изгледа да је надзорник Карло добио дојаву о неком контрабанду, па је решио да нас истресе из гаћа. Ћосић, тежак и тешке руке, која шамаром баца у несвест, обраћа се млађаном Бибићу још једном сапатнику из броја петнаест:

„Што ти ниси одмах показао тај радио? Знаш да могу да ти га сад одузmem?“

„Заборавио сам, господине командире.“

„Паметна будало.“

Пјевач себе и своје коментаре сматра духовитим. Воли да изиграва моћника који мази и гази. Зато и има коментар на рачун сваког од нас; мојих прејакo затегнутих пертли, Милетових ципела киселих од зноја, Плавшићевих мокрих мајица...

Наравно, после претреса и прозивке наш собни старешина се нашао да Петру Плавшићу, дечку из Сомбора, држи буквицу.

„Слушај ти, момак, ја те посматрам ових дана и уопште ми се не свиђа твоје понашање. Дрзак си и недисциплинован. Понашаш се, као да си код куће и као да ће неко да те тетоши.“

„Па, добро, али шта сам ја урадио?!“, погубио се Плавшић не схватајући зашто добија ђоном међу ноге.

„Није добро и немој да ми одговараш. Сад се и блесав правиш. Ја те данас питам хоћеш ли терапију (узимање лекова) и ти рече да хоћеш. Сад пред командиром правиш мајмуна од мене и предомишљаш се.“

„Сад се боље осећам. Нисам имао никакве задње намере.“

„Не ваља ти посао, дечко, а ово ти је задње упозорење. Ја сам имао само неколико пута проблеме са осуђеницима и ти проблеми су решавани у току једног дана. Мало сам старији од тебе и имао сам посла са мало опаснијим играчима. Јер, пази, ја сам био у црвеним береткама и војној безбедности. Са мношћом нема зезања. То утуви.“

Ово, наизглед, непотребно кињење најмлађег међу нама има своју сврху. На робији однос снага је све. Кривични тлаче прекршајце, стражари и једне и друге, командант страже све ове претходно побројане, а на врху пирамиде је „свето тројство“ које чине васпитач Хинић, надзорник Карло и, наравно, управник затвора Илић. Пилић је заправо потврђивао статус главног мајмуна у нашем чопору. Шта га је навело да то уради баш тад и на тај начин, не знам. Мора да се осетио несигуран, проценивши да се однос снага у соби окреће на његову штету, па је ваљало превентивно деловати.

Спавања није било у ових пет дана. И иначе ми треба времена да се прилагодим новом кревету, а кад томе додате тандркање и тестерање осталих у соби онда вам је јасно. Најгори је Коларов. На судњи дан неће грмети колико он хрче. Миле Ђаво користи прилику и крај ВЦ-а пали цигару. Шаљемо га у материну.

Онај који добије задужење, у затвору може рачунати да има среће. Време је убица. Потрошити га што брже, уз што мање стреса, тајна је успешног робијања. Према томе кад око осам-девет ујутру дође и пита:

„Има ли добровољаца?“, дижи све четри увис и по-туди се да изађеш што пре на врата.

На дневном реду су кромпир и празилук. Плавшић и ја их љуштимо, Миле Циганин и Мартон Чонка сецкају, а Коларов даје бесплатне савете како да ствар иде боље, као да ће ручак бити квалитетнији него иначе. Али, пошто има највише стажа после Пилића морамо га слушати.

Петар Плавшић с којим љуштим је добар момак. Овде је због вожње у пијаном стању.

„А да. Пичну сам и ћалета, јер није престајао да ми звоца о томе.“

„Колико?“

„Десет дана.“

Зубе слабо чува па бол покушава да ублажи цига-рама. Од школе има незавршену средњу.

„Зашто?“

„Ухватио сам директора за гушу.“

Старији сам од њега барем тринаест година и настав-ник сам у школи. Да смо на слободи – били би два света. Затвор, као и војска, брише друштвене, старосне и обра-зовне границе.

Док нас двојица плачемо љуштећи, Чонка и Миле раде, кô да их је Бог измислио само за ову сврху. Раде, па-орских стомачина, наслоњених на ивицу астала. Могли би тако пет дана без застоја. Једноставан је ово посао. Даје ти прилику да одмориш мозак.

„Одсечеш врх и корен празилука, а ово остало лако ољуштиш“, саветује ме Миле. Гост је хорор хотела четири месеца, јер је купио крадену тракторску приколицу. Чонка Мартон је направио слично грешеније.

По обављеном послу добијамо сендвич са рибљом паштетом.

„Опет суво! Четири дана суво једем. Запећи ће ми се говно у гузици, па ће бити муке после“, жали се Коларов који је најмање радио.

Излазимо у двориште, притиснуто зградама са три стране и затворским зидом са четврте. Део зида краси и стражарска кула, више широка него висока и без икакве страже. За боранију попут нас, рачунају стражари, нема потребе пуцити је наоружаном посадом.

„Овде је добро“, стручно нам класификује српске затворе. „Само је шабачки бољи. Тамо је ограда до колена. А и што би бежао? Стално си на отвореном. Увек нешто радиш. Не бије те. Уосталом, ако забалегаш нешто, Митровица је одмах преко Саве.“

„Ти си Миле из Митровице?“

„Не, друже. Ја сам ти из Лаћарка. То ти је село крај Митровице.“

„Од чега живиш кад ниси овде?“

„Од свега. Имам земље. Држим половне ауте које дорадим па продајем.“

„Има ли бакра, гвожђа? Тргујеш ли са тим?“

„Наравно. Камион имам. Возим по целој Војводини. За два дана обиђем варош као што су твоји Оџаци и напуним приколицу. Бакар хиљаду, гвожђе триста осамдесет динара по кили. Ал' то ти је керећи посао. Спаваш у камиону. Храниш

се плескавицама и буреком. Ја сам имао седамдесет кила, сада преко сто.“

„Добро теби иде.“

„Брате мој, шта све вреди кад те баксуз потера. Живео сам ја и у Београду, па сам накарикао дугове. Везао се тамо са овим Калдарашем. Видео си га сигурно у ТВ сали. Набијен и глават. Због њега се и увалих у дугове. А породицу треба хранити.“

„Колико вас је?“

„Жена и седморо деце.“

„Молим?! Са једном женом!?“

„Ма, неее!!!“, смеје се он, руку прекрштених на стомаку. „Са четири жене из четири брака“, из широко отворених уста вире му четири зуба. „Али шта су ти људи. Завидни. Одакле паре Циганину? Ко да Циганин не може да ради, заради. Кад су ми две куће изгореле у Кули, где сам живео једно време нико ми од комшија није у помоћ притекао. Рекох својима: Натраг у Лаћарак.“

„А је ли, учо?“, убацује се Коларов са стране. „Шта ти мислиш, зашто затвор још зову и прдекана?“

„Не знам. Реци ми.“

Е, сад је он сав важан, када може своје богато животно искуство да подели са тридесет двогодишњим гуштером као што сам ја.

„Па, човече божији! Шта добијеш кад се наједеш затворског пасуља, бораније и ђувеча?“

„У праву си“, згодно се убацује Плавшић. „Чак смо организовали и такмичења у прдењу. Подметнеш упаљач крај шупка и да видиш како соба ноћу светли.“

Док још расправљамо о добрим и лошим странама

прдења, у соби на двориште излази Брка. Стражар. Пали цигару упаљачем који му додаје Стамболија, лојач.

„Уби ме ова демократија“, Брка мисли на пропис да се не сме пушити у просторијама државних установа. Постајемо западњаци од репа место од главе.

НЕ ЗАБОРАВИ
ДА ЗАБОРАВЉЕНИ
НИКАД НЕ ЗАБОРАВЉАЈУ
ОНЕ КОЈИ СУ ИХ ЗАБОРАВИЛИ

Читам у полулежећем ставу запис на шпер-плочи од кревета. Ту је и:

КОЉЕМ СВЕ ШТО
НИЈЕ ЛОПОВСКО

Или:
ДОБРИ БОЖЕ
ТЕБИ СУ ПОЗНАТИ ПУТЕВИ МНОГИ
ПОКАЖИ МИ БАР ЈЕДАН
КОЈИ ОДАВДЕ ВОДИ

Ту је и потпис Оџачанина, Саше Класа из августа 2008. пре него што ће изаћи. Септембра 2008. претукао је и покушао да силује своју мајку. Сад је у Митровици. Кога ли то поправљају овакве институције и институције уопште? Уђеш у њих уплашен, излазиш бесан и понижен. А није ни чудо. Затвор је згуснута слика нашег модерног живота где је насиље свакодневно, систематично и ситно. Увреда, сплетка и оно кинеско пуштање крви из хиљаду малих рана, чини да смо од рођења осуђени на смрт труљењем.

Раније се умирало од секире за врат и набијања на колац. Данас те оправљају као дефектну машину. Можда је затвор понајвише то. Сервисна станица кроз коју пролазе људске машине.

„Оди вамо, профо. Да играмо не љути се човече.“, зове ме Бибић Вукашин, двадесет једногодишњи рвач, два пута жењен, трећи пут овде. Сада осам дана, због туче. Миле је трећи учесник у игри:

„Ја ћу црвене фигурице. Ми, Цигани, волимо црвено.“

Не зна се ко је више варао и коцкице бацао кварније. Миле побеђује. Разуме се да Пилић не узима учешћа у овако приземним делатностима, седећи на другом крају стола. Надзирати и контролисати, то је његово гесло.

„Медићу, сутра уради спремање собе како треба, а не фушерски, да те не би слао Карлу.“ Ћутим. Да се нешто нађемо на улици у равноправним условима, другу би ми песму певао. Овако ћутим.

„Видех данас у ходнику старца који једва хода, а ђозлуци му кô пепељаре. Откуд он овде?“

„То је деда Вукоје“, рече Пилић, док краснописом прави нови списак станара у соби број петнаест. “Он ти је овде легенда“, додаје Миле док фушерски баца коцкице наставши нове жртве у лицу Мартина Чонке и Петра Плавшића. „Зове се, у ствари, Вукмановић. Из Срема је. Малтретирали га неки ђилкоши док је орао. Да би их уплашио он из сачмаре припуца на њихова кола (не на њих) и добије три године робије.“

„Како богаму?!“

Сад ме Коларов гледа као дебила.

„Ти, учо, имаш своју историју и држи се тога, а у ове

се ствари не разумеш. И оно, што се овде чује, уђе на једно па изађе право кроз друго уво. То да знаш.“

Признајем. Наиван сам. Сваки пут ме изненади тако огољена поквареност. Али, кад чујем паметне и кварне и кад видим како често пролазе, можда је тако и боље. Највероватније, да су Вукоју наместили игру ови ђилкоши са добрим везама, тако да је свој осамдесети рођендан дочекао окружен шверцерима, лудацима и наркоманима. Ипак, деда Вукоју је остало још осам месеци. Издржао је, упркос свему. Завитлавали су га, понижавали, један му се балавац у чај попишао. Гледам га у ТВ сали док сипа кафу. Смешак му је стално на лицу. Надам се доброћудан и неискварен смешак. Женица (бивши боксер) углавном има монопол на даљински. На екрану доминирају „Рођак са села“ и догодвштине чича Радашина, старе кајле шумедијске.

Има наравно и оних који нису добри ни за затвор. Шалипур, на пример. Неки људи ти иду на нерве чим их угледаш. Новосађанин (постоји нека чудна склоност код становника ове вароши да себе сматрају малтене племством у односу на остатак земље; К-а унд К-а утицаји ваљда), ћелав и набилдован, осмеха рано исквареног детета наступа као мафијашки бос и неприкосновени ауторитет за све области људског деловања од стоног тениса до политике. Његови лажни мишићи ипак не могу да прикрију атрофију оног најважнијег, срчаног.

„Знаш шта, пријатељу!“, Миле му је читао лекцију након примедбе о циганском смраду. „Ако смрдим смрдим за себе, а не за тебе. А ти, ако хоћеш да се бијеш онда изволи. ‘Ајде да се побијемо и да то већ једном решимо.“ Наравно, Шалипур није имао петље за тако нешто... Он је лешинар, који

покуша па где прође. Чврст став је најчешће довољан да га смири.

„Пизда једна“, примећује Плавшић.

„Можда, али има га“, некако није сигуран Бибић, шта да мисли о дотичном.

„Ма, два шамара би га довела на место.“

Чудно је иначе да ја, који сам због Цигана и стигао у затвор највише другујем овде са Милетом Циганином. Ваљда сам у његовом домаћинском лицу видео најмање цинизма. Кад је требало помоћи око коцкања кревета, цогирања ходника и правила (писаних и неписаних) куће, он ми се нашао. Одужујем се колико могу, па му дајем хало картицу кад год затреба. Људскости највише има на местима где се она систематски убија.

Курди су узнемирени. Азиз свакоме ко хоће да га слуша објашњава да докумената немају; да их је полиција ставила у досије и да не знају коме у Србији да се обрате. Помоћи им не могу, сем што им дајем Нивеа крему за лице и руке. Хамуди је још нервознији. Као да стално нешто приговара Азизу док га овај смирује. Кад си у страној земљи крећеш се врло уском стазом. Грабљивице покрај ње те спремно чекају. То сам искусио прошле године у Русији.

Пилић ми се тада дефинитивно згадио:

„Је л' тако да сам ја *good guy*? Зар не?“, обраћа се сиротом Азизу, који га гледа бело. „Ја! Разумеш?! Добар момак! *Wonderfull guy*! Је л' тако?“

„Yes, yes! Ти добар“, нема баш много избора Азиз него да потврди.

Касније ми остали објашњавају. Пилић је Курде поштедео свих задужења, рачунајући да им се што боље увуче,

како би од њих извукао паре за које је веровао да их скривају у неком штеку у Србији или их могу добити од рођака из Беча. Овце је благим поступком ваљало придобити, пре него што почне шишање.

А није ни њему лако. Пре него што је дошао у Сомбор боравио је на новосадској Клиси. Истражно одељење. Спавајући на поду окружен много гором фукарком него што је овдашња.

„Из ћелије скоро да не излазиш. Нема посета, нема пакета. Само гледаш ко ће да те нагузи или напенали. И тако шест месеци. Ово овде је хотел, мој профо.“

Курди одлазе. Миле Ђаво такође. Криво ми је што тек на крају имам прилике да попричам са Азизом.

„Садамови људи су ми убили целу породицу, а мене су натерали да то гледам. Беше то пре десет година.“

„Како си се нашао са овом двојицом?“

„Они су побегли из северне Сирије. Ни тамо није добро за Курде. Има нас тридесет милиона, а државу немамо. Нигде није добро за Курде.“

„А шта је ово на северу Ирака?“

„Па, имамо ми владу и парламент у Сулејманији. Имамо и своју војску, али то још нико не признаје и ко зна да ли ће.“

Мислим се — боље стојите него ми. Наш је парламент наш само док су избори, влада која није ни толико и војска која се спрема да бије неку нову битку код Никопоља за неког новог Бајазита. Ко зна шта је још Азиз прошао. Лице му је ипак детињасто, а коса рашчупана ћуба. Ваљда му је и душа тако безазлена.

„Имате речи, које су сличне нашим.“ „Тако је. И ми ко-

ристимо реч жена у истом значењу. Ту је и број ШЕСТ, а кажемо и БАДЕМ.“

На помен Турака реагује онако како и ја кад чујем за Хрвате. Осећам да се у њему подиже неки унутрашњи зид. Некакав духовни гард спрема наших заједничких непријатеља.

На крају, поклања ми шампон за косу, док се поздрављамо и прижељкујемо један другом Божију заштиту.

„Хвала Богу, одоше ови перигузи“, каубојски седа Коларов на једну столицу пушећи и тресући пепео у лавор за воду (спречава да чувари намиришу дим).

„Не волиш их?“

„Не волим их. Ратовао сам против њих '91.“

„На Вуковару?“

„И тамо и код Бршадина и код Илока. Где год је требало. Курди су у Вуковару држали један силос на више спратова. Права тврђава. Имали су тамо залихе хране, воду, дрогу. Чак су им и жене приводили. Прави харем. Никако да их истерамо. Онда су стигли специјалци из Новог Сада. Почистили су их за неколико минута. Ни огреботине нису имали.“

„Мени је стриц погинуо '91.“, рече Плавшић.

„Ја сам био два месеца и било је јебено“, наставља Коларов. „Прва три дана ни јела, ни сна. А у рововима! Блато и говна до колена. И само слушах како снајпери зује. Нисмо имали где да серемо, него си морао пузати до неког храста да тамо вршиш нужду. Једном нађосмо неку суву шупу и ту се мало сакрисмо од кише и блата. Десет секунди пошто смо изашли оданде гранате су је разбиле. Гранате које су дошле са наше стране. Заврши се сва та мука и ми се

спремамо кући, кад оно, Аркан. Построји нас испред војног аутобуса и ода нам признање на храбрости и ангажовању. Онда запита, не би ли неко желео у његове Тигрове. И баш у том моменту једном његовом, што је стајао поред, окине незакочени хеклер. Ми на земљу и пушке у руке. Могли смо се побити међусобно, таман да усташама и Курдима олакшамо посао. Аркан је после оном свом билмезу припалио шамарчину да се чуло све до Загреба, а ми се брже боље утоварисмо у наш аутобус. После је ушао унутра да нам се извини и опет да пита ко би се прикључио Тигровима. Али нама је свега било доста и само смо хтели кући. На крају су ми у војну књижицу написали да сам био на војној вежби. Та, иди у мој курац!“

„Еј човече“, Бибић ће. „Ништа од овога нама Пилић није причао (Пилић иначе није ту. Отишао је у град). Мислим, ништа конкретно. Само смара како је он био у бригади безбедности, војна обавештајна, црвене беретке, курац, палац...“

„Ма, јебеш Пилића“, пали Коларов другу цигару. „Покушао је он и мени маглу да продаје кад сам стигао. Ја му се смејем. 'Што се смејеш?', пита ме. Па, смешан си ми много, браћала. Таких сам се нагледао. Био је један такав код нас у чети. На крају је мојом пушком себи пуцао у руку да би се извукао са фронта. Пичкетина.“

Оговарање је уз сплетку и насиље главни састојак мешавине која покреће затворски механизам. Свако је овде пичка, јајара, тастер, улизица, педер, говно... Свако сваком говори и ради иза леђа, а ограничени простор их ипак приморава да након свега седе за истим столом ређајући домине и наравно олажавајући оне који су тренутно одсутни.

Пизда је тема која се подразумева. Нарочито после гашења светла.

„Ма, овде у Сомбору су све лаке женске. Курве, бре!“, објашњава Плавшић тоном неспутаног ауторитета. „Довољно је да имаш добра кола и лову, па ти ускачу у крило од петнаесте до педесете. Човече! Можеш бити наказа, али нема везе. Колико сам то пута видео. Пред дискотеке долазе аутомобили, покупе месо, одраде посао и касније га враћају.“

„А реци ми, Плавшићу, је л' има ту пичака и за чичу попут мене?“, послован је Коларов.

„Па нашло би се. Има наравно цура које би са старијима.“

„Ма, не бре! Шта ја да радим са дечурлијом? Баба нека, мојих година.“

„А то. Ма наравно. Било би, како не би. Имам ја тетку. Јебозовна до бола. Ја јој не би опростио.“

„Колико је њој година?“

„Ту је негде. Касне тридесете.“

„А је л' удата?“

„Ма јесте, браћала мој, али разводи се. Изгледа да је овај њен не кеца нарочито често. Ко зна? Можда му је то прва у животу.“

„Па, знаш како се каже Плавшићу? Добар курац, мир у кући.“

„Е, па момци ја сам се везао“, објашњава Бибић своју ситуацију. „По други пут додуше, али сада је озбиљно. Долази ми дете и нема више зезања. Морам почети нешто озбиљно да радим. Ћале има педесет јутара земље крај Стапара и требаће му помоћ. Знаш и да зидам, а то увек треба.“

„Немој тако. Немој то да ми радиш“, скоро да протестује Миле.

„Што?“

„Па, шта смо се договорили нас двојица?! Кад изађемо, да те упознам са неким Циганчицама од петнаестшеснаест година. Од циганске пичке нема врелије и влажније.“

„Добро, Миле. Не кажем ја да ћу баш потпуно да се смирим“, оставља Бибић слободан маневарски простор.

Овде леже људи који себи и другима говоре: „Никад више“, да би се то често претворило у: „Само још овај пут.“

У ТВ сали Бургија шета и узвикује:

„Сваки кандидат за чланство у нашој партији као доказ своје оданости мора донети леви тестис припадника непријатељске странке.“

Пола је девет увече. У ходнику су поређани робијаши који узимају терапију. Сова носи пуну шаку лекова. Зобље их као семенке. Спаваће обезнањен до ујутру. Добро њему, добро и чуварима који имају једног мање да брину о њему.

Опраштам се ујутро са цимерима, док их Мргуд води на радни задатак. Пилић је већ отишао на Елан. То је фабрика дрвенарије са полутвореним режимом. Остали ће до подрума на кромпир и лукац.

Врата су остављена отворена, јер ће Мргуд доћи по мене. Чекам га сат времена. Нервозан сам. У тим тренутцима мислим само о једном. Да ће се одшкринута врата у последњем тренутку залупити, јер је учињена административна грешка, тако да морам лежати још који дан.

Затвор не зароби читавог човека. Само стомак и кичмену мождину.

Излазим и напољу затичем ујака.

„Шта си ти урадио?!“, питање је инстинктивно.

„Дођох да те покупим, мишо мој. Ја и нана смо били до болнице. Деки је јуче било лоше, па смо га због притиска довел у Сомбор.“

Таман ћу уштедети за аутобус. А и киша сипа кô пред потоп.

О ПИСЦУ



Младен Медић је рођен у Оџацима 1977. године. Ради као наставник историје у оближњем Каравукову. Дипломирао је историју на Филозофском факултету у Новом Саду 2002. где је и магистрирао 2014. године. Иза себе има збирку песама „Бисери у блату“ објављену 2008. године, а такође и неколико прича.

Живи у Оџацима.